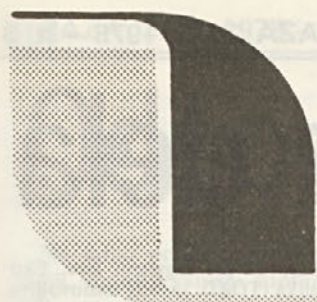

novoles

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE „NOVOLES“, LESNI KOMBINAT NOVO MESTO – STRAŽA

Uspeh lanskega leta dela

Proizvodnja

Plan za leto 1977, ki smo ga sprejeli v začetku leta, ni pokazal takih rezultatov, da bi nam omogočali doseči normalno akumulacijo. Zato so se temeljne organizacije lotile izdelave gospodarskih ukrepov za izboljšanje stanja.

Sredi leta smo v temeljnih organizacijah TSP in TAP ter TPP sprejeli posebne ukrepe za odpravo motenj; predvsem naj bi povečali proizvodnjo, zmanjšali nekatere proizvodne stroške in tako dosegli zastavljene planske cilje.

Ti gospodarski ukrepi se v celoti niso uveljavili zaradi nekaterih težav, kljub temu pa so se temeljne

organizacije prizadevale, da bi reba-lansirane letne plane dosegle.

Iz spodnje tabele je razvidna izpolnitev plana proizvodnje. Ta plan zajema tudi že omenjene ukrepe med letom. V novem obratu Metlika, bodoči TOZD, je izpolnitev plana samo 26-odst., ker proizvodnja še ni stekla tako, kot je bilo predvideno s planom.

TOZD	PLAN	IZPOLNITEV	(v 000 din)
			%
TAP	80.192	79.548	99,2
TDP	131.087	128.362	97,9
TES	35.969	36.218	100,7
TPI	68.612	69.389	101,1
TPP	75.844	73.484	96,9
TSP	123.922	114.730	92,6
DVOR	30.001	29.091	96,7
TVP	79.289	75.058	94,7
ŽAGA	141.693	144.983	102,3
SIGMAT	22.521	21.219	94,2
METLIKA	16.300	4.229	26,0
NOVOLES	805.436	776.315	96,4

Prodaja
Izpolnitev plana (z naknadno sprejetimi ukrepi) je bila sledeča:

TOZD	IZPOLNITEV	PLAN	(v 000 din)
			%
TAP	68.386	71.045	96,2
TDP	131.809	133.487	98,7
TES	35.944	35.970	99,9
TPI	67.539	68.181	99,1
TPP	66.963	70.388	95,1
TSP	106.205	126.572	83,9
DVOR	30.369	30.601	99,2
TVP	84.551	82.789	102,1
ŽAGA	151.383	141.330	107,1
METLIKA	479	13.750	3,5
SIGMAT	20.056	22.344	89,8
NOVOLES	763.685	796.457	95,9

Iz preglednice vidimo, da so plan prodaje slabše izpolnili v TOZD TSP in TOZD Metlika. Ostale TOZD so zadovoljivo izpolnile plan predvsem na področju polfinalizacije. Pregled problematike dobimo, če spoznamo stanje v vsaki TOZD posebej, saj ni mogoče dati globalne ocene.

V celoti smo lahko zadovoljni z doseženim izvozom. Dosegli smo plan, to je 242.658.248 din ali

12.500.000 dolarjev, kar je 20 % več kot v letu 1976. Najboljše rezultate so dosegli v TOZD TDP, tovarni gugalnikov Dvor in TOZD TVP.

V letu 1977 se je močno povečala notranja kooperacija med temeljnimi organizacijami v Novolesu. Rezultat takih gibanj se kaže v interni realizaciji, ki je bila dosežena v višini 171.945.839 din, to pa je občutno več kot v letu 1976.

Zaradi velike heterogenosti naših proizvodnih in prodajnih programov je zelo težko napraviti globalno oceno prodajnih tokov. Zato bomo skušali problematiko strniti po skupinah ali pa po posameznih TOZD.

TOZD TAP

V preteklem letu smo se srečali z močnejšim izpadom v I. polletju. Zato so bili v II. polletju sprejeti posebni ukrepi za doseglo plana. Ukrepi so bili skoraj v celoti realizirani. Pri tem je stekla 2. izmena v proizvodnji plošč, v predelavi pa je bil dosežen maksimalen obseg ob danih prostorskih in strojnih kapacitetah. Nerešena so ostala vprašanja pomanjkanja kadrov za projektiranje in razvoj te dejavnosti, kakor tudi celotna prostorska problematika. Omembe vreden je tudi začetek urejanja odnosov s Konimom na dohodkovnih principih.

TOZD TDP in DVOR

To sta tipično izvozno usmerjeni tovarni. Kljub težavam z nakladanjem na ladje in zime smo uspeli zagotoviti zadostna naročila za normalno proizvodnjo. Obe tovarni sta proizvedli za trg ZDA preko 95 % celotne vrednosti. Celo leto smo se srečevali s problemom nerealne paritete med dinarjem in dolarjem zaradi naše visoke stopnje inflacije. Zaradi tega so naše cene vse bolj nekonkurenčne in prihodnost vse bolj vprašljiva. Potrebno bo doseči sistemske rešitve za oživljanje izvoza, doma pa poiskati vse notranje rezerve.

TOZD TSP in TPP

Na domačem trgu je bila prodaja vseskozi dokaj ugodna. Žal tega nismo bili deležni pri prodaji izdelkov teh dveh TOZD. V TOZD TPP smo se srečali z reklamacijami pri osnovnem programu Pariz. Le-te so močno zavrle normalno prodajo dnevnih sob, medtem ko smo spalnice in jedilnice dokaj uspešno prodajali. Na drugi strani pa je potrebno priznati, da je TOZD TPP naredil pri izvoznih programih lep korak naprej, tako glede kvalitete, kakor tudi širine programa.

Pri prodaji proizvodov TOZD TSP je 1977 prelomno leto. Zaradi vedno večje nezmožnosti Jugoexporta, da bi v celoti plasiral naše blago, smo bili prisiljeni v 2. polovici leta opustiti ekskluzivno pogodbo. Izpad prodaje pri Jugoexportu smo morali nadomestiti z ostalimi kupci širom po Jugoslaviji. Na žalost je ta preokret tržne politike prišel ravno v obdobju sanacijskih prizadevanj TOZD TSP in deloma zavrli doseglo boljših rezultatov oziroma dohodka. Pri vsem tem ugotavljamo, da druge izbire ni bilo in tako smo si pripravili solidnejšo osnovo za prodajo v letu 1978. V letu 1977 je bilo vedno bolj pereče vprašanje skladišnega prostora, pomanjkanje sredstev za potrošniške kredite, kakor tudi z neurejeno politiko cen.

TOZD TPI

Kljub požaru na žagi je bil plan skoraj v celoti realiziran. Na srečo je bilo moč zagotoviti dovolj naročil za delo v tretji izmeni v proizvodnji predalov in tako smo pokrili večji

del izpada pri žaganem lesu. Ekonomika TOZD je bila zadovoljiva, vendar smo si na jasnem, da se škarje v kalkulaciji zapirajo. Na eni strani je cena predalov zamrznjena, medtem ko se pri surovinah kažejo močni premiki v cenah. Zato bo treba v letu 1978 nujno doseči spremembo cen za predale in ostale PVC profile.

TOZD TVP in ŽAGA

Obe TOZD sta postavljeni plan presegli. Poudariti velja, da smo z združenimi prizadevanji uspeli v TOZD TVP iz planiranih 8 milijonov din izgube doseči pozitiven rezultat. Za tak uspeh ima zasluge tako prodaja kot proizvodnja, ki se je v največji meri prilagodila potrebam trga in tako omogočila prodaji izbor najugodnejših kupcev. V tem letu smo večji del izvozili v Egipt, pomemben del v Libijo in v Italijo.

Na domačem trgu je problem neurejenih cen vse večji in nam onemogoča normalno poslovanje. V TOZD TVP so bila prizadevanja močno usmerjena v finalizacijo vezanih plošč, delni uspehi so tudi že vidni (naslonjala za TDP, drsne letvice za predale, razni profili...). Istočasno smo opustili proizvodnjo zabojev, kjer je bila najslabša ekonomska računica.

Na žagi smo z rezultati zadovoljni. Prodali smo več in bolje kot smo planirali. Posebej velja poudariti močan porast prodaje žaganega lesa eksot. Sicer pa je TOZD Žaga bolj usmerjena v proizvodnjo za Novolesove TOZD, saj znaša interna realizacija kar dve tretjini celotne realizacije.

METLIKA in SIGMAT

Pri teh dveh TOZD je težko govoriti o rezultatih prodaje. Znano je, da proizvodnja v Metliki kasni in da smo šele v decembru uspeli plasirati prve ogledalne omarice. Na sejnih se predstavljamo s tem programom že od poletja naprej in danes imamo že nemalo težav, ker ga še vedno ne moremo v celoti ponuditi trgu.

Eksterna prodaja Sigmatorovih izdelkov je tekla mimo komercialnega sektorja. Dejstvo je, da ne moremo prodajati še specifičnega Sigmatorovega programa (betonski mešalci, metalne konstrukcije ipd.). Zato prodaja te izdelke Sigmata sam.

Plan izvoza in izpolnitev

TOZD	PLAN	IZPOLNITEV	(v 000 din)	
TAP	—	40	%	IZPOLNITEV
TDP	122.575	119.712	97,7	6.632.321
TPI	6.020	5.053	83,9	281.962
TPP	24.284	33.870	139,5	1.777.260
TSP	1.500	845	56,3	53.166
DVOR	27.119	28.959	106,8	1.444.862
TVP	40.627	51.083	125,7	2.703.688
ŽAGA				
	5.318	4.590	86,3	246.926
NOVOLES	227.443	244.152	107,3	12.542.175

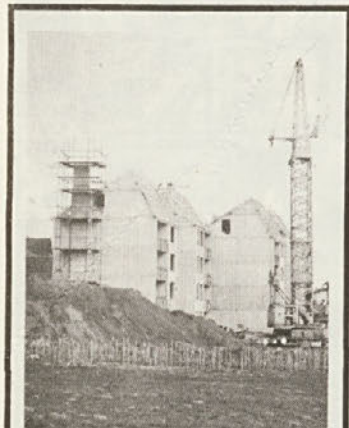
Nabava surovin

V letu 1977 smo za potrebe naših TOZD nabavili: 60.591 m³ bukovih hlodov 22.854 m³ jelovih hlodov 12.125 m³ hlodov eksot

Količina dobavljene bukovine je najvišja v zadnjih letih, če že ne v zgodovini Novolesa. Po prvotnem planu smo imeli obvezo 54.300 m².

Od prejete količine predstavljajo dobave GG Novo mesto preko 33.000 m³, ostalo smo nabavili zunaj domačega območja. GG Novo mesto je tudi največji dobavitelj jelovine (18.500 m³), ostalo pa smo dobili od GG Kočevja. V dobavljeni količini eksot so framire, samba in

(Nadaljevanje na 5. strani)

Na naslovni strani sta stano-vanjska bloka v Straži. Vse kaže, da bosta vseljiva že poleti.
Naslovnicno in vse ostale foto-grafije: V. K.

Odgovor na vaša vprašanja

Ne samo po času, tudi po vloženem delu smo bližje konkretni zaciji samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke. V razgovorih z delavci in komisijami, ki pripravljajo pravilnik o ugotavljanju delovne učinkovitosti, je bilo postavljenih mnogo neposrednih vprašanj, ki zadevajo učinkovitost delavcev, mnogo pa jih je veljalo organizaciji dela (zbiru delovnih nalog, vrednotenju zahtevnosti dela, oblikovanju delokrogov), ki predstavlja zadnji korak k oživitvi novega sistema dohodkovnih odnosov v Novolesu. Prispevek je poizkus odgovora na nekaj najbolj pogostih vprašanj.

DELOVNA NALOGA IN OPRAVILO

Prvi korak k delitvi po delu je prehod od delovnega mesta kot osnove za delitev sredstev za osebne dohodke k delovni nalogi. Delovno mesto je izraz delitve dela in ima pomembno vlogo v organizaciji dela, ne more pa biti osnova za delitev sredstev za osebne dohodke. Osnova za delitev sredstev za osebne dohodke je delovna naloga oziroma izpolnjevanje pričakovanj v delovni nalogi.

Delovna naloga predstavlja vsebinsko in časovno opredeljeno aktivnost. Časovna opredelitev pomeni, da traja opravljanje delovne naloge določen čas, da ima naloga svoj začetek in konec. Označuje trajnejšo aktivnost, ki je vsebinsko opredeljena šele, ko je odgovorjeno na vprašanje, kaj, kako in kdaj opraviti nalogo. Vnaprej moramo poznati predmet in vsebino dela, sredstva, tehnološke postopke in potreben čas za opravljanje delovne naloge.

Za razliko od delovne naloge predstavljajo opravila aktivnosti trajnejše vsebine. Opravilo lahko predstavlja eno ali več delovnih nalog. Če opravilo sestoji iz ene same delovne naloge, se izenačuje z njo in predstavlja delovno nalogo. V primeru, da se v opravilu stalno ponavlja ista delovna naloga, dobimo ta značaj trajnejše aktivnosti, s tem pa se izgublja razlika med delovno nalogo in opravilom.

Razmerje med opravilom in delovno nalogo lahko razložimo z delitvijo dela. Stopnja razčlenjenosti posameznih opravil na odgovarjajoče delovne naloge, je odvisna predvsem od stopnje delitve dela v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela, ta pa ima svoj vzrok v dejavnosti, s katero se temeljna organizacija ukvarja.

Razčlenjevanje opravil na delovne naloge je smotno samo tedaj, če lahko za posamezne delovne naloge ugotovljamo in evidentiramo vsebino, postopke dela, potreben čas za njihovo

opravljanje in še posebej rezultate dela.

DODELJEVANJE DELOVNIH NALOG IN OPRAVIL

Vsebinsko, časovno in tehnološko opredeljena delovna naloga zaznava šele, ko jo dodelimo v opravljanje delavcu. Združitev abstraktnega in konkretnega dela s ciljem izpolnjevanja pričakovanj v delovni nalogi ali opravilu je šele „delo“. Pri dodeljevanju delovnih nalog delavcem si moramo prizadevati predvsem za to, da dodeljene delovne naloge obremenjujejo njegove psihofizične sposobnosti poln delovni čas. S tem zahtevno dobrega gospodarjenja pri dodeljevanju delovnih nalog še nismo popolnoma opredelili.

Prav tako je pomembno, da dodelimo delavcu pravo število odgovarjajočih delovnih nalog. Vsoto delovnih nalog, ki sodijo v opravilo delavca in za katere je zadolžen, imenujemo delokrog delovnih nalog. Razvrščanje delovnih nalog v posamezne delokroge mora slediti organizacijskim zahtevam in upoštevati načelo smotnosti in ekonomičnosti delokrogov. Povedano z drugimi besedami, delokrog mora biti oblikovan tako, da posamezne delovne naloge ne zahtevajo od izvajalca niti več niti manj kot to dovoljuje njegova usposobljenost in kar je delavec zmožen narediti, ne da bi se preobremenjeval.

Predstavimo si to zahtevo grafično:

DELOKROG: FIZIČNO ZAVAROVANJE

1. naloga: vodenje evidence in knjiženje	
2. naloga: čiščenje zunanjih prostorov	
3. naloga: nadzorovanje dela kontrolnih ur	
4. naloga: nadzorovanje zgradb in osnovnih sredstev	

Delokrog je sestavljen iz štirih delovnih nalog, ki se med sabo razlikujejo po svoji

sestavljenosti. Najbolj sestavljena naloga v delokrogu je četrta in najmanj druga. To pomeni, da je delavec, ki opravlja naloge iz tega delokroga, najbolj obremenjen glede na svoje sposobnosti in pripravljenosti pri najbolj sestavljeni nalogi iz tega delokroga (nadzorovanje zgradb in osnovnih sredstev) in najmanj pri čiščenju zunanjih prostorov, ki bi po svoji sestavljenosti lahko sodilo že v nek drug (manj) sestavljen delokrog delovnih nalog. Pustimo ob strani vprašanje, kaj pomeni tako razporejanje delovnih nalog v delokrog za delavca oziroma njegov osebni dohodek in pogledimo, kaj pomeni za organizacijo dela. Z organizacijskega vidika pomeni tako razporejanje delovnih nalog večje ali manjše izgube delavčevih potencialnih sposobnosti. Dobra organizacija predpostavlja dodeljevanje delovnih nalog tako, da vsaka kar najbolj obremenjuje delovne sposobnosti in da je neizkoriščenost le-teh čim manjša. Seveda je potrebno to zahtevo razlagati vedno v odvisnosti od dejanskih potreb in izhajajoč od delavca, ki ne razpolaga samo z znanjem, temveč tudi s pripravljenostjo, da to znanje kar najbolj prenaša na rezultate dela in s tem izpolnjuje pričakovanja v delovni nalogi.

Pri dodeljevanju delovnih nalog oziroma delokrogov moramo ločiti dve: na eni strani delovne naloge in njihovo sestavljenost, ki pomeni količinske odnose med delovnimi nalogami različne sestavljenosti v primerjavi z najenostavnejšim delom, na drugi strani pa delovne karakteristike delavca. Dodeljevanje delovnih nalog imenujemo usklajenost zahtev, ki izhajajo iz delovne naloge in delovnih karakteristik tistega, kateremu nalogo dodeljujemo. Osnovno vodilo pri tej usklajenosti pa je, da se zahteve, ki

To pa ni samo cilj kadrovanja, temveč tudi pokazatelj dobre organizacije dela, ki vztrajno išče mesto v razkoraku med našimi hotenji in možnostmi.

NOV NAČIN RAZMIŠLJANJA O GOSPODARJENJU

Drug izredno pomemben korak k delitvi po delu je povežava sredstev za osebne dohodke z dohodkom temeljne organizacije, ki je še premalo opazna in ki bo pri oživiljanju dohodkovnih odnosov gotovo močno spremenila naš način razmišljanja o gospodarjenju.

Iz planov, ki bodo morali postati poslej realnejši (manipuliranje z realnostjo planskih predvidevanj bo v novem sistemu sprožilo ravno nasprotno rezultate željenim), lahko razberemo koliko dohodka moramo „pridelati“, da bomo pokrili stroške poslovanja. Če bomo gospodarili bolje kot smo predvidevali, bo čistega dohodka več. Čimvečji bo čisti dohodek, temvečja bo masa sredstev za osebne dohodke (MOD). Naslednji korak v delitvenem sistemu je primerjava te mase z maso enot dela (MED), ki smo jo vložili vsi delavci temeljne organizacije v produkte dela. Obe masi sta gibljivi in izredno tesno povezani, saj iz primerjave med njima izračunamo vrednost enote dela (VED), ki bo igrala zaradi svoje vloge pri ovrednotenju delovnega prispevka posameznika (njegovem osebnem dohodku) čedalje pomembnejšo vlogo pri razmišljanju o dobrem gospodarjenju. Prizadevali si bomo za čimvečjo maso sredstev za osebne dohodke, doseženo s čim manj enotami vloženega dela.

Vrednost enote dela lahko povečamo samo na dva načina:

- s povečanjem mase sredstev za osebne dohodke
- z zmanjšanjem mase enot dela.

Maso sredstev za osebne dohodke lahko povečamo s povečanjem skupnega prihodka, tega pa s povišanjem cen za svoje izdelke ali storitve, ali, kar je realnejša in gospodarsko bolj utemeljeno, z zmanjševanjem stroškov, se pravi z boljšim izkoriščanjem časa, boljšim gospodarjenjem z delovnimi sredstvi, prihranki pri materialu, kvaliteto izdelave, povečano odgovornostjo pri delu, uspešnim vodenjem delovne

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

naloge ipd., skratka z večjo delovno uspešnostjo (učinkovitostjo) pri opravljanju delovnih nalog. Enoti dela lahko zmanjšamo z delitvijo dela, s preoblikovanjem zahtevnejših del na enostavnejše in predvsem z dobro organiziranostjo dela. Vse spremembe, ki imajo za posledico povečanje vrednosti enote dela, so pogojene z internimi (organizacijo dela in delovnimi prizadevanji) in eksternimi vzroki (tržni pogoji), na katere pa skorajda nimamo vpliva. Razvoj marketinga in proučevanje trga je nedvomno pomembno, ne bi pa smeli pozabiti, da je še mnogo neizkoriščenih možnosti ravno v organiziranosti dela in pripravljenosti za delo.

Maso sredstev za osebne dohodke lahko povečamo ne da bi povečali zaposlenost (MED), z boljšo organizacijo dela ali z večjo učinkovitostjo delavcev pri opravljanju delovnih nalog. Res je, da ima lahko že sama sprememba v organizaciji dela za posledico večjo delovno učinkovitost, vendar ne take, ki je plod individualne ali skupinske odločitve, da bomo delali bolje in več, da bomo čimbolj ohranjali delovna sredstva in gospodarili z materialom kot pravi gospodarji. Ravno pri tej zahtevi je zakon o združenem delu postavil v ospredje gospodarjenja (ekonomije) delavca samoupravljalca.

IZPOLNITEV PRIČAKOVANJ V DELOVNI NALOGI — GOSPODARJENJE V DELOVNI NALOGI

Ko opredelimo vsebino delovne naloge, predmet dela, sredstva za delo in tehnološke postopke, metodo dela, njen začetek in konec (časovno trajanje), smo delovno nalogo popolnoma opredelili. Pri takem opredeljevanju delovne naloge določimo tudi pričakovanja. Dober gospodar si prizadeva, da opravi delovno nalogo čimbolj kvalitetno, s čim manjšimi stroški in v čim krajšem času. Izhodišče za primerjavo dobrega gospodarjenja pri opravljanju delovne naloge je izpolnitev pričakovanih (standardov, doseganja planskih ciljev ipd.), ki so dosegljiva z normalno učinkovitostjo delavca. Delovna naloga je opravljena, če so izpolnjena pričakovanja. Izpolnjevanje pričakovanih ugotavljamo z delovno učinkovitostjo, ki je izraz:

- gospodarjenja s časom
- kvalitete izdelave
- prihrankov pri materialu

d) gospodarjenja z delovnimi sredstvi

Razlika med ustvarjenimi in pričakovanimi rezultati dela odraža odgovarjajočo razliko med ustvarjenimi in predvidenimi delovnimi prispevki delavcev. Ustvarjeni delovni prispevek delavca ugotavljamo s pomočjo meril, ki kažejo na stopnjo izpolnjevanja pričakovanih v delovni nalogi.

Prvo merilo kaže na gospodarjenje s časom oziroma izkoriščenost delovnega časa, količino proizvodov, obdelovancev, uslug ali opravljenih delovnih nalog in opravil v enoti časa.

Drugo merilo, kvaliteta izdelave, izraža izpolnjevanje pričakovane kvalitete obdelovanca

enega elementa delovne učinkovitosti torej še ne pomeni, da smo bili pri opravljanju delovne naloge tudi učinkoviti. Čeprav imajo posamezni elementi delovne učinkovitosti v celotni učinkovitosti različno težo (vpliv), morajo le-ti delovati povezano in spodbudno za doseganje čimboljših rezultatov dela. Različna teža posameznih elementov delovne učinkovitosti bo prisiljevala delavce, da se bodo pri opravljanju delovne naloge ravnanli kar najbolj gospodarno do časa, delovnih sredstev, kvalitete izdelave in prihrankov pri materialu. Pri oblikovanju ponderjev (teže posameznih elementov) moramo paziti, da damo poudarek tistim elementom delovne

natančnejših meril. Razlika med merjenjem in ugotavljanjem ni pretežno v stopnji natančnosti, ob predpostavki, da je meritev in ugotovitev strokovno utemeljena, temveč v tem, da se je merilo razvilo iz izkustva in stalno dograjevalo ter tako postalo natančno in metodološko podkovano. Prav k tej natančnosti pa teži tudi sleherna ugotovitev in se ji tem bolj približuje, kolikor dlje se uporablja in izpopolnjuje.

S tem, da izmerimo ali ugotovimo delovni prispevek, vemo o delavcu pravzaprav zelo malo ali nič. Šele, ko primerjamo velikost njegovega delovnega prispevka s pričakovanimi v delovni nalogi (standardi, planskimi vrednostmi ipd.) in delovnimi prispevki drugih delavcev, lahko ugotovimo njegovo uspešnost, prizadevnost in vrednost.

Ocenjevanje z dober, slab, boljši in drugimi podobnimi ocenami vsebuje še mnogo več dvoma v pravilnost kot ugotovitev, ki postaja s časom objektivnejša, ocena pa ostaja vedno samo ocena. Seveda je tudi ocena odvisna od stopnje strokovnosti, na kateri je grajena. Ocenjevalec mora poznati vsaj težo dela tistega, ki ga ocenjuje, to pa lahko spozna, ko vidi „potnega“ delavca, ali če je že sam opravljal to delo. Navadno pa ocenjevalec teže dela, ki naj bi ga ocenjeval, ne pozna, pozna pa izvajalca naloge, njegove navade in obnašanje, pozna ga kot strpnega ali nestrpnega sodelavca, torej kot osebnost in ne kot izvajalca naloge. In ker pozna vsaj nekaj, oceni to, obarvano s stereotipno oceno pridnosti. To je samo eden naštetih razlogov, ki govorijo v škodo oceni.

Nedvomno bo merjenje in ugotavljanje na začetku ovira, ki jo bomo težje premagali kot če bi se odločili za oceno. Strinjanje z oceno pa bi pomenilo še nekaj. Večino organizacijskih in drugih slabosti, ki so predvsem posledica zavzetosti za krmiljenje v komercialnih vodah, podatek o nepoznavanju izkoriščenosti strojnih kapacitet in drugi neznani podatki, ki kažejo na gospodarjenje, je slabost, ki nosi v sebi še mnogo neizkoriščenih možnosti), ocena ne rešuje. Sistem merjenja in ugotavljanja delovnih prispevkov pa nas sili, da premišljujemo in gradimo tudi na tem. Menim, da je to še mnogo bolj pomemben argument za prehod na merjenje in ugotavljanje delovnih prispevkov kot pa tisti, ki nas sili v dvom o objektivnosti ocene.

IGOR VIZJAK

ČAKANJE NA DELO — NEDELO?

Kako nagradjevati, če delavec nima dela in čaka na delo? Nagradjevanje po delu ne upošteva vzroka čakanja in ker je čakanje na delo nedelo, za katero ni plačila, je vprašanje enostavno le na prvi pogled. Zanima nas, kakšno je to čakanje? Kje ima vzrok?

Praviloma prihajamo na delo zaradi dela in je torej čakanje kot posledica strojeloma, pomanjkanja materiala, izpada energije ipd. izjema, za katero v teh primerih ni kriv delavec. V takih primerih moramo kot prvo možnost upoštevati dodelitev druge delovne naloge, torej delo. Le z delom ustvarjamo dohodek, ne pa s čakanjem.

Dohodek ima dve vsebini: ekonomsko in socialno. Z ekonomskega vidika je nedelo isto, kot z vidika nagradjevanja po delu — nedelo. Za nedelo ni plačila. Socialna vsebina dohodka pa temelji na objektivnosti utemeljitve čakanja. Če delavec ni kriv, da ne more izkoristiti tistega, kar nalogo konkretizira (znanja in dela), mu pripada plačilo, ki pa ne more biti tako kot če bi svoje znanje in prizadevnost uporabil v delovni nalogi.

ali izdelka, ki odraža določene funkcionalne, estetske in druge kvalitete zahtevke.

Tretje merilo, prihranki pri materialu, izraža odnos med pričakovano in dejansko porabo materiala.

Četrto merilo, gospodarjenje z delovnimi sredstvi, pa kaže na izkoriščenost kapacitet in ohranjanje strojev, naprav in orodij.

Vsa štiri merila delovne učinkovitosti naj bi delovala tako, da čimbolj znižujejo stroške delovnega procesa. Učinkovit udeleženec v delovnem procesu je tisti, ki glede na pričakovanja povzroča manjše stroške. Izhodišče za ugotavljanje delovne učinkovitosti pa so vsi elementi v delovnem procesu, preko katerih lahko delavec vpliva na stroške tega procesa.

Uspešnosti delovnega procesa in delovne učinkovitosti delavca ne izboljšujemo, če smo delo opravili hitro, a je njegova kvaliteta slaba, če smo pri tem trošili material nesmotrno in če smo preobremenjevali delovna sredstva. Potenciranje samo

učinkovitosti, na katere ima delavec resnično vpliv, in da raste teža vpliva hkrati z natančnostjo izbranih meril in z individualnim ugotavljanjem delovne učinkovitosti.

MERJENJE, UGOTAVLJANJE IN OCENJEVANJE

Odločili smo se, da bomo delovne prispevke merili ali vsaj ugotavljali na tak način, ki izključuje ocenjevanje. Načelno se da meriti vsako delo, le da se meritve razlikujejo po svoji natančnosti in da izvirajo iz različnih metod. Vseh delovnih prispevkov ne moremo izraziti v m³, kosih, kg, % doseganja predvidenega časa in s podobnimi merili, ker se po svoji vsebini močno razlikujejo. Ugotovitev nekega stanja je lahko prav tako učinkovita kot izmera in jo uporabljamo povsod tam, kjer merjenja rezultatov še nimamo in se temu šele približujemo. Izkušveno ugotavljanje časa, kvaliteta izdelave, ohranjanje strojev ipd. nam predstavlja izhodišče za oblikovanje

(Nadaljevanje z 2. strani)

Pregled stanja dobaviteljev

(v 000 din)

Leto 1976 30.12
Skupaj 11.434

Leto 1977 30.12
SKUPAJ 26.127

Zaloge

Najvažnejšo vlogo pri višini obratnih sredstev predstavljajo zaloge surovin, materiala, nedokončane proizvodnje in gotove proizvodnje. Da bi zadržali zaloge na določeni višini, smo postavili planski normativ vseh vrst zalog, da gibanje le-teh med letom ne bi prekrivalo normative. Zgodilo se je tako kot v preteklih letih: zaloge surovin in materiala so iz meseca v mesec rastle; pa ne samo zaloge lesa, katerih nimamo dovolj za planirano proizvodnjo, ampak tudi materiala. Ta reprodukcijski material se po sortiranju veča, kar zahteva več zalog, po drugi strani se del zalog prenaša na zaloge po temeljnih organizacijah, kar povzroča ponovno večanje zalog.

Pri gotovih proizvodih smo si med letom prizadevali, da bi znižali zaloge; v prvi polovici leta so porastle, v drugem polletju pa smo jih počasi zmanjševali. Zato je imel največjo skrb komercialni sektor. Pri tem bi še bolj uspeli, če bi v temeljnih organizacijah skrbeli, da bi mesečna proizvodnja tekla po planu.

Osnovna sredstva

Celotna aktivna osnovna sredstva so v letu 1977 porasla in so v primerjavi s preteklim letom večja za 8 %. Med ta osnovna sredstva zajemamo samo tista, ki so že

Mezek Marjana krpa vezane plošče.

dokončana in niso v izgradnji. Ob koncu leta smo morali po predpisu revalorizirati osnovna sredstva, ker je indeks porasta cen za leto 1976 in 1977 nad 10 %.

Osnovna sredstva prikazujemo zbirno za vse temeljne organizacije združenega dela skupaj in posamezno z nabavno in sedanjo vrednostjo. V tem letu smo poleg minimalne amortizacije obračunali tudi pospešeno, le v temeljnih organizacijah, ki so že po planu predvidevale manjši dohodek, je obračunana samo minimalna amortizacija, in to v TOZD Tehnično energetske storitve, Tovarna vezanih plošč, Tovarna gugalnikov Dvor in delovni skupnosti skupnih služb.

Investicije

Od nedokonačnih investicij je zaključena izgradnja tovarne za finalno predelavo akrilnega stekla v Metliki. Nedokončana je izgradnja v TOZD Tovarna drobnega pohištva, to je razširitev proizvodnje kolonialnega pohištva. V tem letu smo tudi odkupili objekt tovarne obutve v Novem mestu, ki ga bomo po izpraznitvi preuredili v salon stanovaljske opreme. Del sredstev za adaptacijo tega objekta so zagotovljena z investicijskim programom.

V temeljni organizaciji Tovarna plastificiranih iveric in žaga v Soteski je požar uničil žagalnico z opremo. Izdelali so investicijski program in predračunsko vrednost obnove, ki jo pokrivamo z uvoznim in dinarskim kreditom ter z lastnimi sredstvi.

Poleg omenjenih investicij iz združenih sredstev je imela vsaka temeljna organizacija odobrene tekoče investicije.

Zaradi dodatnih del in nepredvidenih podražitev smo prekoračili pri investicijskih stroških pri vlaganju v razširitev proizvodnje kolonialnega pohištva. O tej podražitvi je razpravljala delavski svet delovne organizacije. Podražitev bo pokrita iz dodatno najetega investicijskega kredita.

Druge investicije so se gibale v okviru planiranih odobritev.

OSEBNI DOHODKI

Višina osebnega dohodka je bila vsak mesec v sorazmerju z obsegom

proizvodnje, vendar je bil poračun napravljen začasno po periodičnem obračunu za obdobje januar — september in ob koncu leta po osnovah in merilih, ki jih določa samoupravni sporazum.

FINANČNI REZULTAT

Če primerjamo finančni rezultat v TOZD z letom 1976, lahko ugotovimo, da so vse TOZD dosegle boljše rezultate. Tudi TOZD TVP in TES, ki sta v preteklem letu imeli izgubo, sta letošnje leto zaključili s pozitivnim rezultatom. Nekatere TOZD sicer nimajo dovolj ostanka dohodka za sredstva sklada skupne porabe. Po samoupravnem sporazumu solidarno pokrivajo sklad skupne porabe TOZD z večjim dohodkom za tiste, ki po ostanku dohodka nimajo dovolj sredstev za ta sklad.

Lahko rečemo, da gre za slabo za boljše rezultate tudi ukrepom gospodarskega načrta, zastavljenega v začetku leta, in posameznim TOZD, ki so te ukrepe dosledno izvajale. Odstopanje je v glavnem pri nabavnih cenah surovin in repromateriala, na kar pa TOZD ne morejo vplivati. TOZD pa bo iskal notranje rezerve: zniževanje režijskih stroškov surovin in materiala, da jih plansko omejijo na minimum ali celo ustvarijo prihranke. Že mesečne obračune so sproti temeljito analizirali. Ugotovili so vzroke za odstopanja od planskih stroškov in sprejeli načrte za odpravo teh, tako da bi na koncu leta dosegli čim boljši rezultat.

Ob zaključku moramo poudariti, da bi bil uspeh poslovanja prikazan bolj podrobno, če bi objavili tabularni pregled doseženega celotnega prihodka, delitve dohodka in čistega dohodka v TOZD, kar pa bi zapolnilo polovico našega glasila. Zato naj povemo, da si tabele lahko vsak, ki to želi, ogleda v poslovnem poročilu k zaključnim računom TOZD za leto 1977, ki ga lahko dobite pri vodji splošnega oddelka na TOZD ali pri tov. Grabnarju, vodji splošnega oddelka DSSS.

Primerjava stanja kupcev

(v 000 din)

1976 1977
Skupaj 30.12 30.12
21.676 27.542

Kuhelj Stane obrezuje vezane plošče.

Po 182.dneh

KONČAN BEOGRAJSKI SESTANEK O VARNOSTI IN SODELOVANJU

Vendarle pozitivna vsebina sklepnega dokumenta, ki vnovič poudarja veljavo helsinške listine, zavezuje za izpolnjevanje njenih določil, poudarja pomen popuščanja napetosti in zagotavlja kontinuiteto procesov varnosti in sodelovanja.

Po 182 dneh zasedanja se je 9. marca v Beogradu končal sestanek konference o varnosti in sodelovanju, prvi te vrste, odkar so avgusta 1975 voditelji 33 evropskih držav, ZDA in Kanade v Helsinkih podpisali obsežen dokument — helsinško listino in z njo označili začetek novega poglavja v evropski zgodovini.

Otipljiv in viden rezultat sedemmesečnega dela je 3. strani in pol dolg sklepni dokument, ki je po svoji vsebini manj kot je bilo pričakovati in upati, a vendar največ kar je bilo mogoče doseči v danih okoliščinah. Kljub vsem pomankljivostim je vendarle pozi-

tiven dosežek, ker je vnovič poudaril veljavnost in pomen helsinške listine, potrdil pomen politike popuščanja napetosti, ker udeleženske zavezuje k uresničevanju helsinške listine in ker — to je posebej pomembno — zagotavlja kontinuiteto procesov varnosti in sodelovanja.

Dokument predvideva, da bo prihodnji sestanek konference o varnosti in sodelovanju leta 1980 v Madridu. V obdobju med beograjskim in madridskim sestankom pa se bodo sestale tri skupine strokovnjakov: v Montreauxu bodo pravniki razpravljali o mirnem reševanju sporov, v Bonnu se bodo zbrali znan-

stveniki in v La Valetti strokovnjaki za Sredozemlje. Posebej velja poudariti tisti del dokumenta, ki govori o pomenu popuščanja napetosti in ki so ga vključili na temelju jugoslovanskega dopolnila k danskemu predlogu, ki je služil kot podlaga za končno soglasje. V njem udeleženske poudarjajo pomen popuščanja napetosti, ki se je nadaljevalo kljub težavam in zavoram in dodajajo, da je usreničevanje določil helsinške listine bistvenega pomena za razvoj tega procesa. Čeprav gre zgolj za odstavek, dodan za ključnemu dokumentu, je njegov pomen izreden, kajti dokument ne vsebuje tistega, kar bi ne samo, po ocenah nevtralnih in neuvršenih, temveč večine udeleženk bilo bistvenega pomena. Gre za poudarek nujnosti razorožitve in vojaških ukrepov za krepitev zaupanja, enakopravnega sodelovanja v vseh oblikah in na vseh področjih ter privrženosti človekovim pravicam in temeljnim svoboščinam. Tega sklepni dokument beograjskega sestanka ne vsebuje, predvsem zaradi diametralno na-

sprotnih stališč obeh blokov in zlasti obeh velesil.

Kakorkoli že, rezultat beograjskega sestanka na določen način zrcali poslabšanje mednarodnega političnega ozračja, zlasti pa zastoja v popuščanju napetosti in je v takšnih razmerah pozitiven dosežek. Hkrati je bil to prvi sestanek te vrste.

Jugoslavija je vlogo gostiteljice sestanka opravila več kot dobro in z vso potrebno odgovornostjo. To so zrcalile tudi besede zahvale voditeljev delegacij v Jugoslaviji, predsedniku Titu, jugoslovanski vladi in sekretariatu tega srečanja za uspešno organizacijo sestanka in izredno gostoljubje. Ne moremo tudi mimo ugotovitve, da je jugoslovanska delegacija skupaj z delegacijami drugih evropskih neuvršenih in nevtralnih držav odigrala najbolj konstruktivno vlogo na sestanku ter s svojimi pobudami reševala „križna obdobja sestanka“ in premagovala ovire ter odločilno prispevala tudi h končni pozitivni podobi sklepnega dokumenta.

Iz DE

0 kompresorjih

PROBLEMATIKA KOMPRIMIRANEGA ZRAKA V PROIZVODNIH TOZD STRAŽA

V zadnjih letih je v Novolesu vedno več težav z zagotovitvijo komprimiranega zraka. Glavni vzrok za to so premajhne zmogljivosti kompresorjev in velika iztrošenost le-teh. V primeru okvare oz. popravila enega izmed kompresorjev ali povečane porabe je komprimiranega zraka premalo, zaradi tega pa večkrat prihaja tudi do zastojev v proizvodnji.

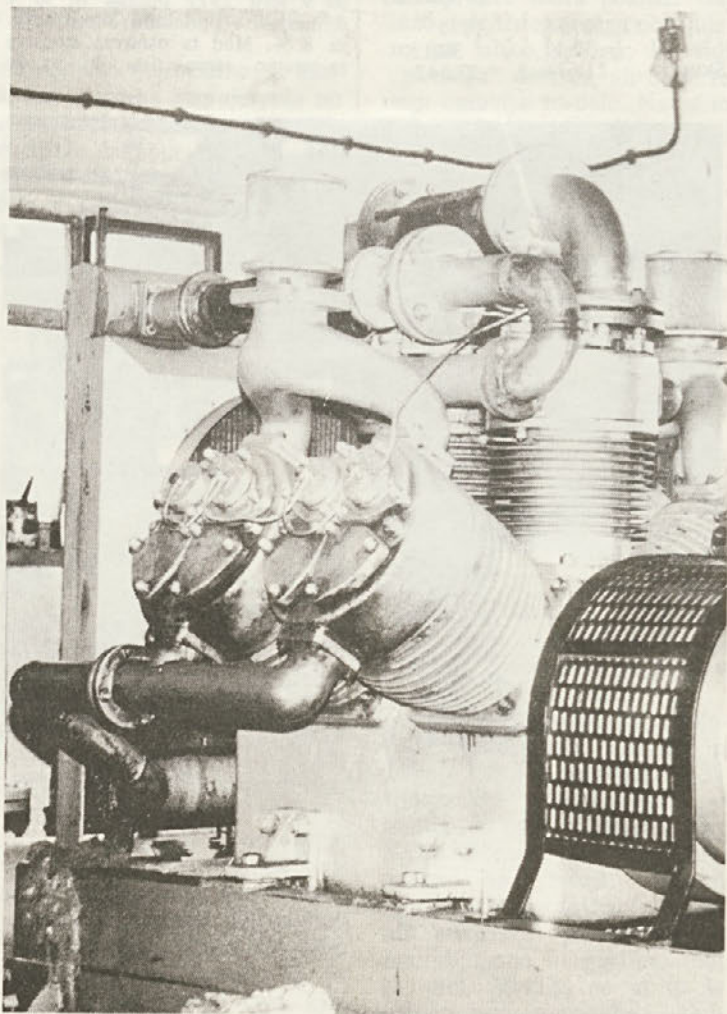
Za stroje in naprave, ki potrebujejo komprimirani zrak kot pogonsko energijo in so ključnega pomena za normalno proizvodnjo, bi morala biti preskrba s komprimiranim zrakom neprekinjena, kar pa bi dosegli le z večjim številom kompresorjev.

Kadar bila potrebna večja popravila kompresorjev, smo si morali izposoditi premične kompresorje od drugih delovnih organizacij. Posledica tega so bili veliki stroški za najemnino, ki so dodatno obremenjevali proizvodne TOZD. Čeprav so ti stroški izposoje presegli vrednost novega kompresorja, je bilo do sedaj pri naših odločitvah o investiranju premalo poslušna za reševanje problematike komprimiranega zraka. Prav gotovo pa so bile zelo neodgovorne odločitve pri investiranju v decimirnico in v razširitev TDP, pri čemer pa so

pozabili na komprimiran zrak, ki je osnova za normalno proizvodnjo v teh prostorih. Poleg tega je bilo jasno, da moramo ne glede na kakršno koli razširitev proizvodnje v TOZD čimprej rešiti to vprašanje. Ker smo ravno sedaj pred odločitvijo, kako bomo razporejali investicijska sredstva, je prav, da vsi spoznamo to problematiko in s praviimi odločitvami poskušamo popraviti tisto, kar smo pri lanskem načrtovanju zanemarili.

Zelo zmotno je razmišljanje nekaterih, ki hočejo reševati problem komprimiranega zraka v okviru posamezne TOZD v Straži z nabavo lastnih kompresorjev za svoje potrebe. To je verjetno posledica slabega dogovarjanja med TOZD pri odločitvah o investiranju za skupne namene.

Reševanje problematike

Kompresor, ki ima tudi svoje muhe.

komprimiranega zraka v okviru centralne kompresorske postaje je prav gotovo racionalnejše, saj bi sicer vsaka TOZD potrebo-

vala za proizvodnjo komprimiranega zraka tudi svoje rezervne zmogljivosti.

B. V.

Ni govora!

HUMORESKA

Po nekaj sekundah, ko je tovariš Vencelj prišel v sobo, je predsednik Sindik zaslutil, da nikakor ne gre za vljudnostni obisk. Vencelj je sicer nekaj česnal o „zanimanju za prihodnje naloge sindikata“, vendar je Sindiku ves čas zvonil v glavi opozorilni zvonec. Vede se, kakor se ne bi prav nič pomembnega dogajalo, si je mislil Sindik, vendar mi je prav gotovo pripravilasedo. Stari lisjak ni kar v tri dni prišel k meni...

Vencelj se je najprej delal, kot da je prišel samo mimogrede, potem pa je le sedel, kakor... „če že moram“... Nekam čudno je vrtel čepico v rokah in vrat mu je dobival rdeče vijoličaste odtenke. Sicer pa je bil običajna podoba stare prevejane lisice, ki je gledala desno in govorila v levo in – obratno.

Sindika je bila ena sama čuječnost... „Tovariš predsednik,“ je pohlevno začel Vencelj, „ali ni bila moja grupa, hočem reči delovna skupina, tudi v sindikalnem pogledu vedno vzorna?“

Sindik si ni mogel kaj, da ne bi pokimal, čeprav je treba povedati, da kimanje ni bilo poudarjeno, a je bil prepričan, da glavno – torej tisto, ko se bo treba dokončno opredeliti – šele pride.

„Ali niso moji fantje na vseh sestankih polnoštevilni?“ Sindik je spet kimal, čeprav mu „juha“ ni preveč dišala. „In za samoprispevek... Ali nismo bili za stoprocentno, vsi do zadnjega? In potem, ko smo ocenjevali družbenopolitično situacijo v naši OZD, ali nismo prav iz naše skupine imeli konstruktivne predloge? Prosim, nikakršnega kritikastrstva ni bilo ali ultimativnih zahtev po višjih plačah! Ne! Moji fantje razumejo stvar, da se kar blešči. Kadar gre zares in v okviru delovne skupine, se razume. Kaj pa gobcajo v gostilni, mi figo mar, ker takrat nisem v službi in tudi oni ne.“

„Da, da...“ je kimal Sindik. „Tvoja delovna skupina je res presenetljivo složna. Sicer pa, menda ne boš rekel, da si mi prav vse to prišel razlagat. Saj vse to že zdavnaj vem in če se mi še tako čudno zdi.“

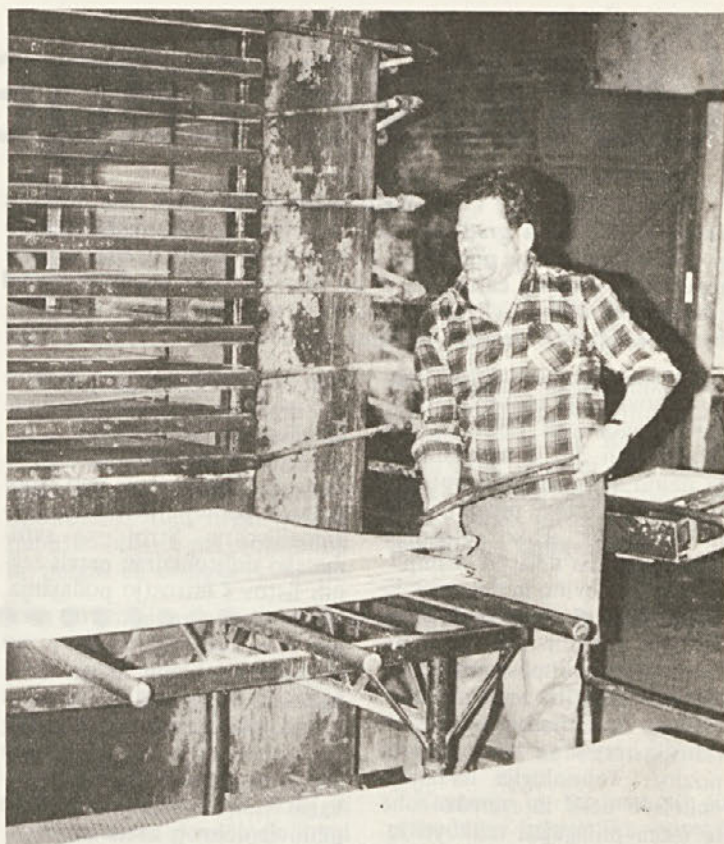
„Jaz? Prišel razlagat? Ne, saj sploh nisem prišel... Torej, nisem prišel razlagat, le to sem hotel povedati, da so nekaj začeli govoriti, kako sem proti samoupravljanju. Da sem ovira, pravijo. Gobcajo celo o nekakšnem terorju in podobno. Ne! Jaz sem za red. Teror? Ni govora! Res je, da zahtevam red in disciplino in kadar kdo preveč stegne jezik, ga s tole mojo šapo – pogledajte, delavska je in žuljava! – lopnem za uho. Priznam, ampak povedati je treba, da je minilo že zelo veliko časa, ko mi je bilo treba uporabiti prepričevalne metode po kratkem postopku. Res, že lep čas je tega, kar so vsi moji fantje zelo tiho... No ja, zdaj so se natepli nekakšni mladinci, ki se jim je doslej predobro godilo in so začeli govoriti o nekakšnem samoupravljanju. Torej, pravijo, kakor da v moji delovni skupini ne bi bilo samoupravljanja.“

„Vencelj. Sem prav slišal? Pretepaš?“ „Jaz? Ni govora! Včasih že, je že res, toda zdaj... Ampak če mi bodo frkovci začeli s predavanji o samoupravljanju... Tovariš Sindik, zaščititi me morate!“

„Pred kom?“ „A tako? A, pred kom? Prej ste pa rekli, da se je v moji delovni skupini vedno vse bleščalo. A, zdaj pa, pred kom...“

In kaj naj zdaj rečem, je razmišljal Sindik. Sem že spet v godlji. Stari me je speljal na led, to je več kot očitno. Najprej mi je kadil pod nos, zdaj pa upa, da mu bom za ščit. No, ja, saj ni edini...

Tig

Jaklič Ivan dela v TOZD TVP kot stiskalec vezanih plošč.

Delo enote PMP

Enota prve pomoči, ki deluje v sklopu specializiranih enot CZ v našem podjetju, se vsako leto izpopolnjuje v svojem znanju.

Letos je bil pouk od 6. februarja do 9. marca. Pouk je teoretičen in praktičen. Pri praktičnem delu se enota uri v obvezovanju, imobilizacijah, položajih in prenosih poškodovancev. Delo poteka po oddelkih, skupinah, trojkah, tako kot je to potrebno pri množičnih poškodbah.

Pouk vodi vodja enote. Enota sodeluje s strokovnimi zdravstvenimi delavci. Predaval nam je dr. Zorič. Seznanil nas je kako ugotovimo stanje ponesrečenca, kdaj in kako izvajamo oživljanje – dajemo umetno dihanje in masiramo srce. Odgovarjal je tudi na naša vprašanja.

O organizaciji in delu SLO nas seznani tov. Dragovič. Pouk je popestril s shemami o organizaciji in delu SLO v našem podjetju.

Ogledali smo si tudi film o delovanju jedrske energije, o zaščiti pred njo in nujenju prve pomoči poškodovancem, ki so se poškodovali ob jedrski eksploziji. Prav tako je bil zanimiv film o biološki vojni in o potrebnih ukrepih za prepre-

čevanje hudih posledic in nudenju prve pomoči v taki vojni. Zanimanje za pouk je veliko, saj se zavedamo, da lahko le z znanjem pomagamo najbližjim, sodelavcem in vsem, ki so pomoči potrebni.

Naloga naše enote je, da v miru in vojni pomaga oziroma nudi prvo pomoč vsem, ki so poškodovani ali ogrojeni in jim je pomoč potrebna. Naša pomoč je sicer laična prva pomoč, vendar s pravilno in pravočasno prvo pomočjo poškodovancu olajšamo bolečine in preprečimo nadaljnje poškodbe, zmanjšamo invalidnost ali celo preprečimo smrt.

Enota prve pomoči sodeluje s svojo ekipo na občinskih tekmovanjih RK v znanju iz prve pomoči. Skupina uspešno predstavlja našo enoto na teh tekmovanjih.

Pri pouku v jeseni si bomo utrdili znanje še o kemijski vojni ter o zaščiti, ukrepih in pomoči poškodovancem v taki vojni.

I. J.

Obnova žage v Soteski

Na pogorišču žage v Soteski že od začetka marca dela domača ekipa pripravljala gradbena dela za obnovitev in modernizacijo pogorele žage. Može poprimejo za krampe in lopate brž ko popusti mraz, saj so komaj čakali, da se bo žalostni videz pogorišča začel spreminjati. Pravo življenje na gradbišče pa bodo prinesli šele gradbeniki, ki jih vsi Soteščani nestrpno pričakujemo.

Tehnologija obnovljene žage je zasnovana na sodobnih osnovah. Značilnost takih polnojermeriških žag je mehaniziran in delno avtomatiziran notranji transport hlodov, prizem, desk in odpadkov. Tako odpadejo najtežja ročna dela pri manipulaciji s hlodovino in deskami, ki se jim sicer ni mogoče izogniti. Stopnja mehanizacije in avtomatizacije je pri posameznih žagarskih obratih zelo različna. Najbolj so si podobne izvedbe transporterjev za hlodovino in prizme. Tehnologija nadaljnje obdelave desk in stanske robe se mora prilagajati velikosti žagalnice in prostorskim pogojem zunaj nje. V največji meri pa je odvisna od razpoložljivih denarnih sredstev. Popolnoma avtomatskega dvojnega roblnika in avtomatske sortirnice si pri nas nikakor nismo mogli privoščiti. Vendar bo naša žagalnica dovolj mehanizirana in bo v njej prijetno delati, saj delo ne bo zahte-

valo prevelikih naporov. Ko bo več sredstev, bo treba dopolniti mehanizacijo sortirnice.

Firma ESTERER nam je že dobavila moderen in zelo izpopolnjen polnojermernik z veliko zmogljivostjo. Stroj ima avtomatsko sinhroniziran previs žaganih listov s hitrostjo podajanja, kar omogoča enakomerno rezanje vseh zob žaganih listov po vsej dolžini hloda in pri vsaki hitrosti. Stroj ima hidravlični pomik hlodov, hidravlični dvig podajalnih valjev in hidravlično regulacijo pritiska. Podmazovanje vseh vodil in skoraj vseh gibljivih delov je avtomatsko.

Upravljanje stroja je daljinsko, s komandnega pulta pri polnojermerniku ali pa s polnojermeriškega vozička. Polnojermeričar sedi na vozičku, od koder upravlja stroj in z nekaj gumbi in ročicami daljinsko namešča hlood na voziček, ga po potrebi obrača ali centrira in

vodi v polnojermernik, ne da bi se ga z roko dotaknil. Do sedaj so se naši žagarji zelo mučili s težko hlodovino, tak način dela pa so kdaj pa kdaj lahko le videli in žalostno opazovali na kaki moderni žagi.

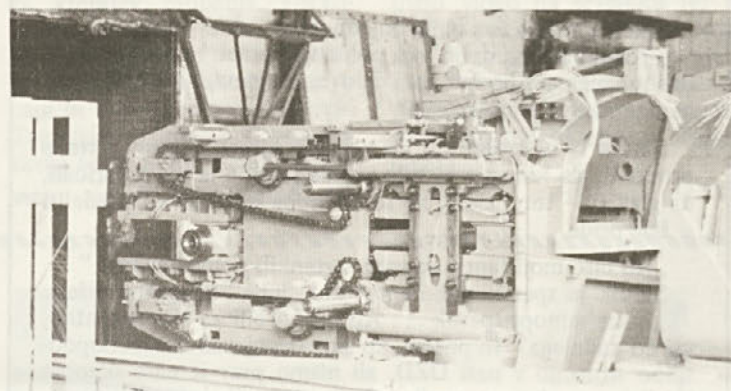
Ista firma nam je dobavila tudi izhodne delilne plošče in izhodni transporter za ločenje stranske robe od prizem in sredinske robe. Vse ostale transporterje nam dela rudnik MEZICA, katerega strojni obrat se je specializiral tudi za transportne naprave v lesni industriji. Izdelali nam bodo tudi moderen in varen čelilnik za deske.

Upamo, da nam bodo vse naprave izdelali solidno in pravočasno.

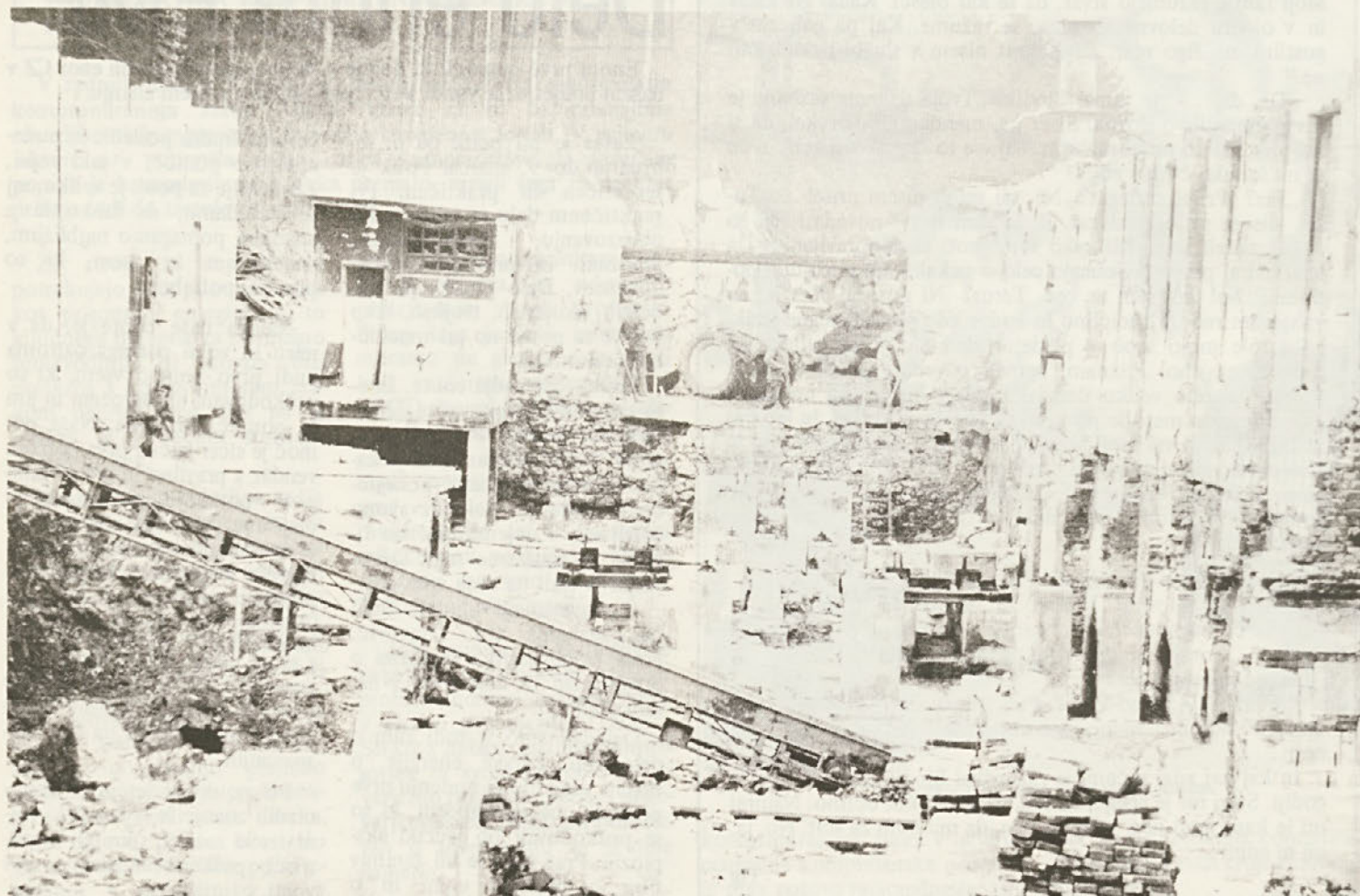
Za obnovo odsesovanja žagovine, obnovo ogrevanja in elektroinstalacije nam bodo priskočili na pomoč sodelavci iz naše ga vzdrževalnega TOZD TES. Tudi ti so večji takih del, saj rešujejo podobne probleme v NOVOLESU že vrsto let.

Pričakujemo, da se bodo to poletje lahko soteski žagarji vrnili na svoja stara delovna mesta in z veseljem nadaljevali proizvodnjo, ki se na tem mestu razvija že krepko nad sto let.

FRANCE SAJE

— Oprema za novo žagalnico že čaka.

— Na pogorišču — bodočem gradbišču — je veliko drobnih del. Podoba pa se bo v kratkem spremenila.

Nevidna sila

PLAN PORABE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Letošnje leto smo podobno kot ostala pričeli z izdelavo vrste planov, kako in koliko bomo letos porabili časa, materiala in energije. Ustavimo se pri porabi električne energije v naših tovarnah.

Poleg kupljene električne energije predvidevamo, da bomo letos tudi v naši toplarni proizvedli znaten delež iz dneva v dan dražje nevidne sile, ki nam poganja stroje in sveti in na katero bi se, kadar se troši

po nepotrebnem, morali spomniti. Zanimive so predvsem številke, ki nam kažejo, koliko električne energije bomo letos spremenili v naše izdelke. Plan porabe po TOZD izgleda takole:

	domače energ.	nabavljene energ.
TOZD TVP	1.500.000 kwh	750.000 kwh
TOZD TDP	1.490.000 kwh	990.000 kwh
TOZD ŽAGA	1.339.000 kwh	970.000 kwh
TOZD TSP	1.300.000 kwh	570.000 kwh
TOZD TES	1.281.000 kwh	579.000 kwh
kuhinja	41.000 kwh	20.000 kwh
DSSS	90.000 kwh	65.000 kwh
TOZD TPI		887.000 kwh
TOZD TPP		887.000 kwh
TOZD TAP		424.000 kwh
DVOR		308.000 kwh
METLIKA		103.000 kwh

Finančna sredstva, ki bodo v to energijo v letošnjem letu vložena, znašajo več milijonov dinarjev, zato poziv za racionalnejšo porabo — zlasti če pri tem upoštevamo tudi negativno republiško bilanco pri proizvodnji in porabi el. energije — ni od-

več. Izdelati recept, kako prihraniti denarce, ki nam tudi tu uhajajo, je težko. Ker pa vsi vemo kdaj se stroj vrti zaradi potrebe in kdaj zaradi malomarnosti, lahko hitro preprečimo nepotrebno zapravljanje.

TOZD TES

Hipertonijska

Svetovni dan zdravja (SDZ), ki ga praznujemo vsako leto 7. aprila, je spomin na obletnico, ko je pričela veljati ustanovna listina Svetovne zdravstvene organizacije.

Namen SDZ je zbuditi zanimanje javnosti za določeno nalogo, ki je pomembna za zdravje vsega človeštva.

Akcije v zvezi s SDZ organizirajo običajno državne ali pokrajinske zdravstvene službe. Pri tem sodelujejo društva združenih narodov, mednarodne organizacije, družbene organizacije, razna društva, šolstvo in drugo. Da bi delo potekalo koordinirano, ga je potrebno pravilno usklajevati, za kar naj bi poskrbeli zdravstveni organi.

Lanskoletni svetovni dan zdravja je imel namen opozoriti javnost na vprašanja zdravstvenega varstva otrok širom po svetu, še posebno v nerazvitih območjih, kjer je imunizacija otrok eden osnovnih problemov zdravstvenega varstva. Zato je lanskoletna akcija potekala pod geslom „CEPI IN ZAVARUJ SVOJEGA OTROKA!“

Letošnji svetovni dan zdravja pa naj bi pod geslom „ZNI ŽUJMO VISOK KRVNI PRITISK!“ opozoril na to „moderno“ bolezen

Hipertonijska — zvišan krvni pritisk.

Človek današnjega dne je vse bolj izpostavljen številnim vplivom, ki škodljivo delujejo na njegovo zdravje. Naloga slehernega pa je, da se tem vplivom postavi po robu in tako skrbi za

ohranitev svojega zdravja ter za izboljšanje svoje fizične in delovne zmogljivosti.

K zdravemu načinu življenja spada tudi poznavanje in ugotavljanje vseh manjših motenj v osebnem počutju ter sprememb delovanja organizma, kakor tudi poznavanje vseh škodljivih dejavnikov, ki le-te povzročajo.

Ena od pogostih posledic vsakdanjih poklicnih skrbi in obremenitev ter boja za obstanek oziroma izboljšanje življenjskega standarda, pomanjkanje počitka in duševne sprostitev je pojav zvišanja krvnega pritiska.

Zvišan krvni pritisk je pri staranju do določene meje normalen pojav. Če pa presega dopustno mejo ali se pojavlja v mlajšem starostnem obdobju z znamenji, kot so glavobol, omotica, nagla utrujenost, kratka sapa, je treba poiskati pomoč in nasvet pri zdravniku ter se skrbno držati njegovih nasvetov.

Mnogo si boste pomagali pri preprečevanju oziroma zdravljenju zvišanega krvnega pritiska, če boste upoštevali in izvajali naslednja navodila:

— s pravilno prehrano ohranjajte ustrežajočo telesno težo;

— izogibajte se strupov za srce in ožilje, to je nikotina, alkohola in čezmernega uživanja kave;

— ogibajte se skrbi in poklicne obremenitve, kajti skrbi in čustveni stresi povečujejo krvni pritisk;

— privoščite si dovolj spanja, obenem pa pravilno uporabite

prosti čas in letni dopust;

— poiščite si čas za duševno in telesno sprostitev ter za fizično dejavnost in telesno gibanje.

Ravnanje po teh nasvetih in pravočasna zdravniška pomoč je zlasti potrebna tistim, ki so dedno nagnjeni k obolenju za hipertonijo.

Koncilja Kristina pomaga sortirati vezane plošče.

Osnovna šola in Novoles

SODELOVANJE Z DO NOVOLES

DO NOVOLES je mentor naše šole, zato se trudimo, da bi bilo naše sodelovanje čim boljše. V šolskih organih samoupravljanja imamo tudi predstavnika podjetja, letos je to Janez Novinec. Do sedaj so predstavniki podjetja pogosto obiskovali šolo in nam pomagali. Popravili so nam okna in opremo, dobili smo tudi rekvizite za kolesarski poligon. V Novolesu je bila stalna razstava likovnih izdelkov naših učencev, literarni in likovni prispevki pa so bili večkrat objavljeni tudi v glasilu podjetja.

Novoles je dal sredstva za nabavo šolske zastave in 15.000 din za nakup barvnega TV sprejemnika. Tako učenci lahko gledajo razne šolske oddaje. Do sedaj smo v menzi prejeli tudi

kosila za učence v oddelkih podaljšanega bivanja.

Naša šola dela v zelo težkih pogojih, saj imamo za pouk in vse druge dejavnosti v šoli na razpolago le 9 učilnic ter v najemu telovadnico in manjšo sobo v domu TVD Partizana v Vavti vasi. Imamo 15 oddelkov rednega pouka in 3 oddelke podaljšanega bivanja. Število učencev se je precej znižalo – od 415 učencev 1973. leta na 347 učencev letos. Sedaj pa bo število spet naraščalo in letos imamo v mali šoli 16 otrok več kot v prvem razredu. Predstavniki družbenopolitičnih organizacij in šola smo se v preteklem obdobju mnogo prizadevali, da bi se spremenil plan glede dozdave šole. Nujno je v kraju zgraditi novo šolo s telovadnico in z

vsem potrebnimi za uvedbo celodnevne šole.

Z recitacijami in petjem so učenci večkrat sodelovali na proslavah v Novolesu. Vedno so bili pristrčno sprejeti in so jim taka srečanja ostala v lepem spominu.

Želimo, da bi se naše sodelovanje s podjetjem – mentorjem šole – še poglobilo. Predvsem bi bilo treba učence 8. razreda bolj seznaniti s kadrovskimi potrebami ter možnostmi šti-

pendiranja in šolanja v lesni stroki. V podjetju bi naši učenci spet lahko opravljali razne delovne akcije, spoznavali delovni proces in se učili spoštovati delo, ker prav za delovno vzgojo na šoli ni pogojev: ni učilnice za pouk gospodinjstva in ne delavnice za tehnični pouk.

Delavcem Novolesa se zahvaljujemo za vso pomoč in želimo, da bi bilo naše sodelovanje na vseh področjih še boljše.

HELENA SMERDU

„Tovarne delavcem!“

Naši narodi se med NOB niso borili samo proti okupatorju, temveč so se borili tudi za ljudsko revolucijo. Obe borbi sta bili uspešni in z izgonom sovražnika iz domovine se je pričela izgradnja porušene domovine v novem družbenem redu.

Dolgoletna želja vseh delovnih ljudi, da bi upravljali s tovarnami, se je pričela uresničevati takoj po vojni, zlasti pa v letu 1950, ko so bili ustanovljeni prvi delavski sveti. Takrat se je pričelo uresničevati geslo: „TOVARNE DELAVCEM!“ Uvedba samoupravljanja pa ni prinesla delavcem samo pravic, pričela jim je nalagati tudi velike obveznosti, kajti upravljati ogromno družbeno premoženje, o njem odločati in gospodariti kot dober gospodar ni lahko naloga. Samoupravljanje nalaga delovnim ljudem tudi obveznosti do izobraževanja in izpopol-

njevanja med delom. Kdor ni seznanjen z dogajanjem v kolektivu, tudi ne more upravljati in gospodariti.

Delavsko samoupravljanje se nenehno razvija in dopolnjuje, kajti prilagajati se mora novim pogojem dela, ki se tudi nenehno spreminjajo.

Leta 1976 so delavci sprejeli zakon o združenem delu, ki še bolj kot vsi predpisi doslej poudarja delavčeve pravice, seveda pa nalaga tudi velike dolžnosti.

Mi smo še mladi in težko razumemo dolgo pot, ki so jo morali prehoditi naši očetje in dedje. Ko bomo začeli delati na svojih delovnih mestih, nas bo čakalo urejeno poslovanje, ki temelji na samoupravljanju. Mi ne bomo novatorji na tem področju, temveč bomo nadaljevali začeto pot.

J. PEČJAK – o. š. Vavta vas

KORUZA – Lavrič Zdene, učenec 8. razreda OŠ Vavta vas.

Mojih 30 let

Letos 14. januarja 1978 je minilo natanko 30 let, ko sem prvič stopila v Tovarno igrač v Novem mestu. Lesni industriji sem ostala zvesta do danes.

Takrat je bilo malo tovarn in so se delavci redko selili iz ene v drugo. Mnogo smo trpeli in napeti smo morali vse sile, da smo prišli do tega, kar imamo danes v Straži. Zgodilo se je celo, da smo dva meseca delali od štirih zjutraj do dvanajstih, da so delavci, ki so delali popoldan, lahko šli prej domov.

V tistih časih ni bilo toliko prevoznih sredstev. Več ali manj smo vsi hodili peš. Inženirji, tehniki, mojstri in delavci smo bili zelo enotni. Pripravljeni smo bili prijeti za vsako delo, čeprav smo bili večkrat lačni kot siti. Marsikdo ni imel niti črnega kruha. Danes ga je pre-

več in ga razmetavamo. Vendar nismo omagali, potrpeali smo in šli naprej.

Veliko dni, noči, nedelj in praznikov smo delali brezplačno, da smo prišli do lepe, sodobne tovarne NOVOLES, kjer sedaj vsak veliko lažje opravlja svoje delo.

Starejši delavci smo omagali, prišla je bolezen, ne moremo več toliko delati kot nekoč. Mladi nas ne spoštujejo dovolj. Moje priporočilo je: Bodite dobri drug z drugim! Zavedati se morate, da je tovarna vaš kruh, da delamo vsak zase in za družbo, da nam bo še lepše in boljše. Mi odhajamo v pokoj, na vas mladih pa je prihodnost. Takšno, kakršno boste ustvarili, tako boste imeli. Vsem želimo veliko uspeha pri delu.

FANI ČEČELIČ

Predstavljamo vam institut

SPLOŠNI PODATKI O INSTITUTU „JOŽEF STEFAN“

Danes prehaja v splošno zavest, da so institucije, kot je Institut „Jožef Stefan“, ki ima za seboj že dobrih 25 let delovanja, v letih svojega obstoja imele pomembno vlogo pri razvoju znanosti, gospodarstva in kulture v našem prostoru.

Če ne izpostavimo številnih osnovnih raziskav na naravoslovnih področjih, ki so ponesle ime slovenske in jugoslovanske znanosti v svet, potem želimo še posebej opozoriti na našo tesno povezanost z razvojem gospodarstva in družbe. Ta povezanost se izraža v dolgoročnih okvirnih pogodbah, ki smo jih sklenili z nekaterimi večjimi gospodarskimi organizacijami in združenji na področju kemijske, farmacevtske in elektronske industrije, medicine in računalništva. S tem smo si oboji ustvarili možnost, da se vloga instituta kot raziskovalne organizacije in vpliv gospodarstva na raziskave na smotern način dopolnjuje v skladu s potrebami družbe in neposrednih porabnikov.

Naj navedemo nekaj organizacij združenega dela, s katerimi tesneje sodelujemo: NE Krško, AET Tolmin, Lek Ljubljana, Krka Novo mesto, Tovarna dušika Ruše, Iskra, Comet Zreče, Rudnik živega srebra Idrija, Železama Ravne, Salonit Anhovo, ETA Cerkno in še mnoge druge.

IJS šteje danes 20 interdisciplinarnih, med seboj povezanih skupin, ki vključujejo več kot 100 doktorjev znanosti, več kot 150 magistrrov in diplomiranih inženirjev ter 80 tehnikov. Na IJS se raziskovalno udeležuje večji del univerzitetnih učiteljev na naravoslovno-matematičnih fakultetah. Tako na primer je velika večina fizikov pa tudi velik del kemikov prišlo prav z naše institucije. Mnogi od njih so ob raziskovalnem delu na IJS postali svetovno znani strokovnjaki na svojih področjih.

IJS je prvi pri nas uvedel računalništvo kot organizirano metodo dela in discipline in je še danes ena najaktivnejših institucij na tem področju. Prvi računalnik ZUSE je začel delati 1963 leta. IJS je organiziral Republiški računski center in prispeval zanj večino vodilnega kadra. IJS sam pa tudi organizira poslovanje na osnovi računalniške obdelave podatkov za

številne naročnike. Od vsega začetka je IJS sodeloval pri razvoju nuklearne medicine. Pred časom je bil ustanovljen Center za nuklearno medicino in računalništvo. IJS je prispeval originalno instrumentacijo in strokovnjake. Na področju jedrske energije je v Sloveniji IJS edina ustanova, katere strokovnjaki so si nabrali eksperimentalne izkušnje za delo z reaktorji in so dolga leta študirali razne znanstvene in tehnološke probleme na področju nuklearne tehnike.

Pomembne so tudi raziskave in razvoj novih materialov, n. pr. feroelektrikov in piroelektrikov, keramike, trdih materialov itd., dalje raziskave, ki zmanjšujejo vpliv tehnologije na okolje (zaprti tehnološki krogi, predelava industrijskih odpadkov). IJS uvaja moderne metode v medicino. Na primer biokibernetika in biofizika.

IJS je v skrbi za okolje razvil in vpeljal razne izredno zahtevne metode za določanje koncentracije strupov v biosferi.

IJS je vedno predstavljal institucijo, ki je imela odprta vrata za vstop novih znanstvenih informacij in tehnologije z vsega sveta. Zajemamo jih pri izvoru, preden se skrijejo za komercialne bariere.

Gre torej za celo mavrico raziskav, ki pogosto posegajo v sam svetovni vrh, so lahko neposredno uporabne ali pa pripravljamo tla za morebitno poznejšo uporabo.

SKOZI MIKROELEKTRONIKO GRE POT DO RAZVITIH

Srednjeročni načrt gospodarstvenega in družbeno političnega razvoja naše republike daje veliko prednost razvoju mikroelektronike, področju, katerega mu poskušajo vsi razviti v čim krajšem času iztrgati čim več skrivnosti.

V ta prizadevanja se vključuje tudi IJS. Skupno s stro-

kovnjaki Elektrofakultete, Instituta za elektroniko in vakuumsko tehniko in Iskro uresničujejo 2 velika projekta in sicer „Mikroelektronika“ in „profesionalizacija elementa za elektroniko“.

Na področju miniaturizacije elektronskih elementov in mikroelektronike smo našo aktivnost usmerili k specialnim vezjem, izdelanim po tehnoloških debeloplastne in tankoplastne tehnike nanašanja pasivnih in aktivnih elementov.

Z delom teh raziskav smo se aktivno vključili v proizvodnjo. V skupnem laboratoriju, ki sta ga opremila IJS in ISKRA razvijamo številne nove izdelke in celo proizvajamo manjše poskusne serije.

Prototipi, preizkušeni v laboratoriju, prehajajo v proizvodnjo v Iskrini tovarni Uporov v Šentjernej.

Laboratorij za keramiko sodeluje z več TOZDI ISKRE iz branže elementi. S tovarno tehnične keramike v Vižmarjih razvijamo keramična telesa za

upore; Sodelujemo pri razvoju kondenzatorjev s tovarnama v Žužemberku in Stegnah; Za tovarni feritov in magnetov v Stegnah pa razvijamo različne tipe keramičnih in kovinskih magnetov.

Sodelavci laboratorija za keramiko ne razvijajo le elektronskih materialov in elementov, ampak tudi druge visokotemperaturne materiale. Tako npr. razvijajo trde materiale za obdelavo v strojni industriji in materiale, obstojne v korozivni sredini pri visokih temperaturah, kar je posebno pomembno v kemijski industriji.

Pri razvoju novih materialov so posebno pomembne metode kontrole. V institutu se v zadnjem času rojeva center za mikrostrukturne raziskave, ki že razpolaga z nekaterimi kakovostnimi aparaturami in že danes predstavlja instrumentalno in kadrovske osnove za nadaljnje zahtevne raziskave, ki bodo koristile med drugim tudi industriji cementa in jeklamam.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame

JOŽEFE KOCJAN

iz Dol. Straže se iskreno zahvaljujemo OO sindikata TOZD TSP, TDP, TES in TVP za podarjene vence.

Še posebno se zahvaljujemo sodelavcem iz TOZD TSP, TDP in elektro oddelka TOZD TES za denarno pomoč in izrečeno sožalje.

Sinova Marjan in Ivan
ter hčerki Jožica in Anica

ZAHVALA

Ob mnogo prerani smrti
moje drage mame

STANISLAVE PUCELJ

se iskreno zahvaljujem OOS TOZD TVP za izrečeno sožalje in podarjeni venec ter sodelavcem iz TOZD TVP za denarno pomoč. Vsem, ki ste se nas spomnili v teh težkih trenutkih, še enkrat iskrena hvala.

Marija Štrumbelj z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi najine mame

AMALIJE AŠ

iz Gornjega Polja 17 se iskreno zahvaljujemo OOS TVP in OOS DSSS ter ožjim sodelavcem iz CMS za podarjene vence in izrečeno sožalje.

Sinova Franc in Tone

Kadrovske vesti

TOZD TSP: prišli, Milan MEŽNARŠIČ, Stjepan KUKURUZOVIČ, Ivan POVŠE, Peter PRŠLJA, Jure TOKALIČ, Ljuban VARDIČ, Amalija FLANDER, Ema PUREBER (iz TOZD TG); odšli: Franc KRISTAN (sporazum), Stane KOŠIR (sporazum), Marjetka MAJERIČ (sporazum), Jaroslav STRAŠEK (samovoljno), Miha ZADRAVEC (sporazum).

TOZD TPP: prišli: Breda GOLOB, Jože BERUS, Jože TURK; odšli: Momčilo VASILJEVIČ (sporazum), Franc LUKŠIČ (samovoljno), Lilijana PEČJAK (sporazum).

TOZD TDP: prišli: Zada TARANIŠ, Anica VOLF; odšli: Jožefa ANDOLJŠEK (sporazum).

TOZD Žaga Straža: prišli: Slavko SLUGA, Milan GRE-

GORIČ, Franc ŠKUFCA, Janja PEJIČ; odšli: Ciril VIDMAR (samovoljno), Anton DRENIK (samovoljno), Zdenko JORDAN (samovoljno), Stane PUGELJ (sporazum).

TOZD TAP: odšli: Jože KUŽNIK (sporazum), Viktor NOVAK (sporazum).

TOZD TES: odšli: Rudi PETAN (sporazum).

DSSS: prišli: Franc AVBAR, Ivanka ŽUGIČ; odšli: Cveta SAJE (sporazum).

TOZD TG: odšli: Jože LONGAR (sporazum), Ema POREBER (v TSP).

TOZD TVP: odšli: Zinka RAKOŠE (sporazum).

Metlika: prišli: Mirko ČADONIČ, Rudolf CRNIČ, Ivan ŠTUBLER, Ivan JAMBROŽIČ, Nikola BRAJKOVIČ.

V Straži bo zgrajena avtobusna postaja. Kdor je vezan na avtobusne prevoze ve, da je že težko pričakovana.

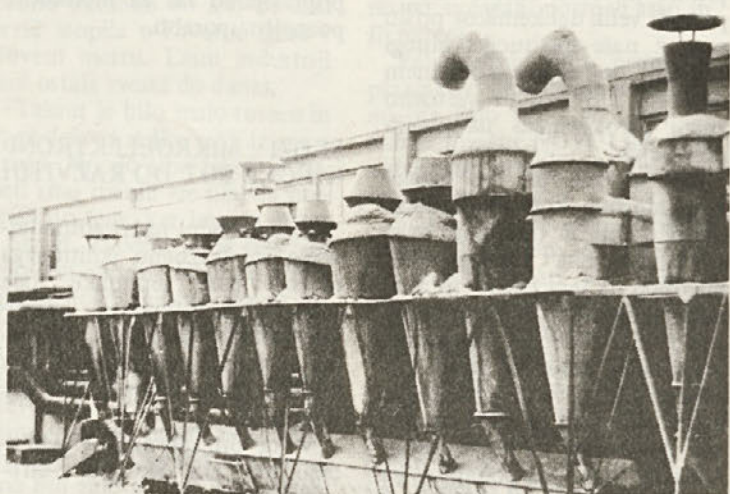
Na 19. redni seji OO ZK DSSS, s katere je zgornji posnetek, je dotedanji sekretar tov. Marjan Grabnar predal svojo dolžnost novo izvoljenemu sekretarju tov. Šnidaršič Jadranu.

LEPLENKA — Kren Brigita, 6. razred OŠ Vavta vas.

LISTI — Stopar Janko, učenec 7. razreda OŠ Vavta vas.

V sredo, 22. 3. 1978 je fotoaparat zabeležil ciklone ob TOZD TDP. Nekako žalostno so se pogovarjali pod težo žaganja in lesnega prahu. Poznavalci razmer trdijo, da tak pogled ni nič posebnega. Vprašajmo se: „Ali je varno?“

Ureja uredniški odbor: Bojan Bencik, Stanko Hodnik, Ana Košmerl, Jože Novinec, Igor Slak, Emil Trampuš, Martina Volf in Boris Vovk. Predsednik uredniškega odbora: Franc Redek.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik Vanja Kastelic. Izdaja delovna organizacija „NOVOLES“, lesni kombinat Novo mesto — Straža. Naklada 2450 izvodov. Stavek, filmi in montaža: ČZP DOLENJSKI LIST. Tisk: KNJIGOTISK Novo mesto. — Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421—1/72 z dne 31. januarja 1978.

Najprej moramo uveljaviti delitev po delu, stimulirati ljudi za dobro delo v rednem delovnem času. Šele potem lahko nastopimo proti nadurnemu in dopolnilnemu delu. V drugi fazi mora torej priti splošna zahteva za skrajšanje delovnega dne in tedna.

MIKA ŠPILJAK,
predsednik sveta
ZS Jugoslavije

Pri sedanji produktivnosti in nacionalnem dohodku se ne moremo zavzemati za skrajšanje delovnega časa. Vendar se moramo sedaj boriti za različen delovni čas, ki ne more biti enak za tiste, ki so zaposleni v rudniku, in tiste, ki delajo v pisarni.

RAIF DIZDAREVIČ,
predsednik
sveta ZS BiH